Plan van Aanpak vooronderzoek Wet aanpak meervoudige problematiek in het sociaal domein (Wams)

Manisha Biekram, Team Zorg en Veiligheid

11 januari 2023

Inhoud

1. Context van de Wams 3
Contextbeschrijving 3
Het proces *onderzoek verrichten* op grond van de Wams 3
2. Uitwerking vooronderzoek en implementatie Wams 4
Doel van de opdracht 4
Samenstelling werkgroep 4
Fase Verkenning en Voorbereiding – tot eind maart 4
Fase Verdieping en Besluitvorming – tot eind juli 5
Fase Besluitvorming (vervolg) Concrete invulling – tot 1 januari 2024 5
Financiën en inzet 6
Opvolging 6

1. Context van de Wams

Contextbeschrijving

Eén van de belangrijkste doelen van de transformatie van het sociaal domein in 2015 was om burgers passende ondersteuning te kunnen bieden bij het behouden en vergroten van zelfredzaamheid en participatie. Dit vraagt een brede blik op de persoonlijke omstandigheden van de burger en zijn omgeving en integrale ondersteuning op het gebied van werk en inkomen, gezondheid, zorg, schulden, veiligheid, huisvesting en onderwijs.

Om persoonlijk leed en risico's op vereenzaming en verloedering voor de samenleving te voorkomen is het belangrijk dat signalen over personen die mogelijk hulp en ondersteuning nodig hebben geadresseerd en opgevolgd kunnen worden. De meeste gemeenten beschikken over (of zijn bezig met de vorming van) meldpunten voor inwoners en professionals die zich zorgen maken over iemand in hun omgeving. Door de 18 Friese gemeenten is dit belegd bij GGD Fryslân.

De Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (Wams) beoogt gemeenten zodanig te positioneren, dat zij integrale ondersteuning aan hun burgers daadwerkelijk kunnen bieden. Daartoe wordt een taak voor onderzoek naar de persoonlijke omstandigheden en coördinatie voor het college van burgemeester en wethouders wettelijk verankerd. Dit geldt ook voor een stevige juridische grondslag voor de daarvoor benodigde verwerking van persoonsgegevens. Hiermee wordt voldaan aan de AVG en wordt duidelijkheid geboden aan de uitvoeringspraktijk. De Wams verankert verder ook de taak voor gemeenten om een meldpunt voor niet acute situaties in te richten.

Naar verwachting treedt de Wams per januari 2024 in werking. Het jaar voorafgaand aan de inwerkingtreding zal gebruikt worden ter implementatie en voorbereiding van de wet. In dit plan van aanpak wordt toegelicht hoe het voorbereidingsjaar, 2023, wordt vormgegeven.

Het proces *onderzoek verrichten* op grond van de Wams

Op grond van het wetsvoorstel Wams onderzoekt de gemeente, na het ontvangen van een hulpvraag, welke problemen er spelen, welke hulp al wordt verleend en aan welke hulp op grond van de vier sociaal domeinwetten - Wmo 2015, Jeugdwet, Participatie wet en Wet gemeentelijke schuldhulpverlening - nog meer behoefte is. Als daartoe aanleiding is, kan de gemeente ook partijen uit aanpalende domeinen bij het onderzoek betrekken. Het onderzoek geeft antwoord op de vraag of de problemen zodanig samenhangen dat gecoördineerde aanpak nodig is.

Een onderzoeksvraag kan via twee sporen het college bereiken: na hulpvraag van een inwoner of op verzoek van een professional. Zie bijlage *Brochure Wams* voor een gedetailleerde weergave van de verschillende onderzoeksstromen. De resultaten van deze onderzoeken worden geformuleerd in een werkplan. De gemeente draagt zorg voor de gecoördineerde uitvoering van het werkplan.

2. Uitwerking vooronderzoek en implementatie Wams

De invoering van nieuwe wetgeving die, in dit geval, gemeenten raakt, vraagt om gedegen voorbereiding. De bestuurscommissie gezondheid spreekt naar verwachting op 9 februari 2023 de opdracht uit dat GGD Fryslân namens de gemeenten een vooronderzoek doet naar de impact, winst en gevolgen van de Wams. In dit hoofdstuk wordt een uitwerking gemaakt van dit vooronderzoek.

Doel van de opdracht

In het eerste en tweede kwartaal van het voorbereidingsjaar, het jaar voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Wams, maakt de werkgroep duidelijk wat de wet gaat toevoegen aan de bestaande integrale en uniforme aanpak bij meervoudige problematiek. Hieruit blijkt wat er weggezet kan worden in bestaande structuren en wat er nog georganiseerd moet worden in gemeenten. Zo moet bijvoorbeeld duidelijk worden wat de scope is van het onderzoek dat de gemeente zal verrichten naar meervoudige problematiek bij een hulpvraag en hoe dit onderzoek al aansluit op de huidige structuren.

In het derde en vierde kwartaal moet de praktische invulling gaan volgen van het onderzoek dat uitgevoerd wordt in het eerste en tweede kwartaal.

Onderzoeksvragen	Periode
1. Wat is de impact, het gevolg en de voordelen van de Wams voor de aanpak van meervoudige problematiek	Q1 - Q2
2. Hoe worden de taken van de Wams praktisch vormgegeven in de gemeente?	Q3 – Q4

Samenstelling werkgroep

In het onderzoeksjaar is GGD Fryslân voornemens samen te werken met Sociaal Domein Fryslân. In de werkgroep die het vooronderzoek Wams gaat doen sluit vanuit GGD Fryslan de beleidsadviseur Zorg en Veiligheid aan. Vanuit SDF sluit een adviseur Jeugd/WMO aan. Naar behoefte worden ambtenaren Sociaal Domein gevraagd aan te sluiten bij de werkgroep.

Fase Verkenning en Voorbereiding – tot eind maart

In de verkenningsfase moet duidelijk worden:

- Wat de huidige gemeentelijke werkwijze is bij meervoudige problematiek en wat er gaat veranderen met de invoering van de Wams. Dit wordt onderzocht aan de hand van casuïstiek waarbij sprake is van meervoudige problematiek.
- De werkgroep gaat in deze fase ook in overleg met het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) om de contouren van de Wams voor Friesland helder te krijgen. Getracht zal worden in deze fase inspraak te hebben op de inrichting van de wetgeving.
- GGD Fryslân sluit aan bij verschillende trainingen en bijeenkomsten: VNG gegevensdeling Sociaal domein en de startbijeenkomst Wams.
- Indien een landelijke werkgroep Wams wordt ingesteld, zal GGD Fryslân namens de gemeenten aansluiten bij deze werkgroep.
- De werkgroep geeft in Q1 – in samenwerking met BZK en de VNG – presentaties aan de beleidsadviseurs GGD Fryslân en de ambtenaren Sociaal domein.

Verantwoording en bespreking van de resultaten

De werkgroep legt aan het eind van Q2 verantwoording af over de resultaten van het onderzoek en de beantwoording van onderzoeksvraag 1 aan de Bestuurscommissie Gezondheid. Verantwoording over onderzoeksvraag 2 wordt gegeven aan de Bestuurscommissie Gezondheid in het najaar van 2023.

Voorlichtingsbijeenkomsten Bestuurlijk

- Tijdens de Themasessie Zorg en Veiligheid op 15 december 2022 heeft het ministerie van BZK een vooruitblik gegeven van de veranderingen die gemeenten te wachten staan na inwerkingtreding van de Wams.
- Tijdens de themasessie Zorg en Veiligheid in Q2 2023 en tijdens de themasessie Zorg en Veiligheid in Q4 2023 wordt een presentatie gegeven over de voortgang van het voorbereidingsjaar van de Wams.

Bespreking ambtelijk

- Elk kwartaal komen de ambtenaren Sociaal Domein bijeen voor het Ambtelijk Overleg Sociaal Domein. Tijdens dit overleg zal de voortgang van het onderzoek worden geagendeerd.

Fase Verdieping en Besluitvorming – tot eind juli

Er moet in deze fase duidelijk worden wat de impact is van de Wams voor de uitvoering bij meervoudige problematiek. Het voorstel is, dit aan de hand van casuïstiek te onderzoeken in verschillende gemeenten.

Gemeenten krijgen in ieder geval een rol in de coördinatie, het overleg, onderzoek en aannemen van verzoeken in de Wams, al dan niet gemandateerd aan een externe partij. Het is daarom van belang te onderzoeken of de onderzoeksverzoeken lokaal of regionaal opgepakt moeten worden. In deze fase moet duidelijk worden of deze taak ook elders belegd kan worden en of dat wenselijk is.

Ook moet duidelijk worden wanneer er sprake is van casusregie en wanneer er sprake is van procesregie en wat er formeel wordt verstaan onder deze termen.

Fase Besluitvorming (vervolg) Concrete invulling – tot 1 januari 2024

Uit het onderzoek naar de impact en de gevolgen van de Wams moet duidelijk worden welke (bestaande) structuren versterkt, dan wel opnieuw ingebed, moeten gaan worden. In het derde en vierde kwartaal moet duidelijk worden hoe gemeenten de taken Wams kunnen inbedden. Ook moet het Wams overleg in deze fase vorm krijgen. Indien wordt besloten taken aan een externe partij te mandateren, zal in deze fase besluitvorming plaatsvinden. Indien deze externe partij GGD Fryslân betreft, zal besluitvorming plaatsvinden in de Bestuurscommissie Gezondheid. Zie figuur 1 voor een visuele weergave van het onderzoeksjaar 2023.

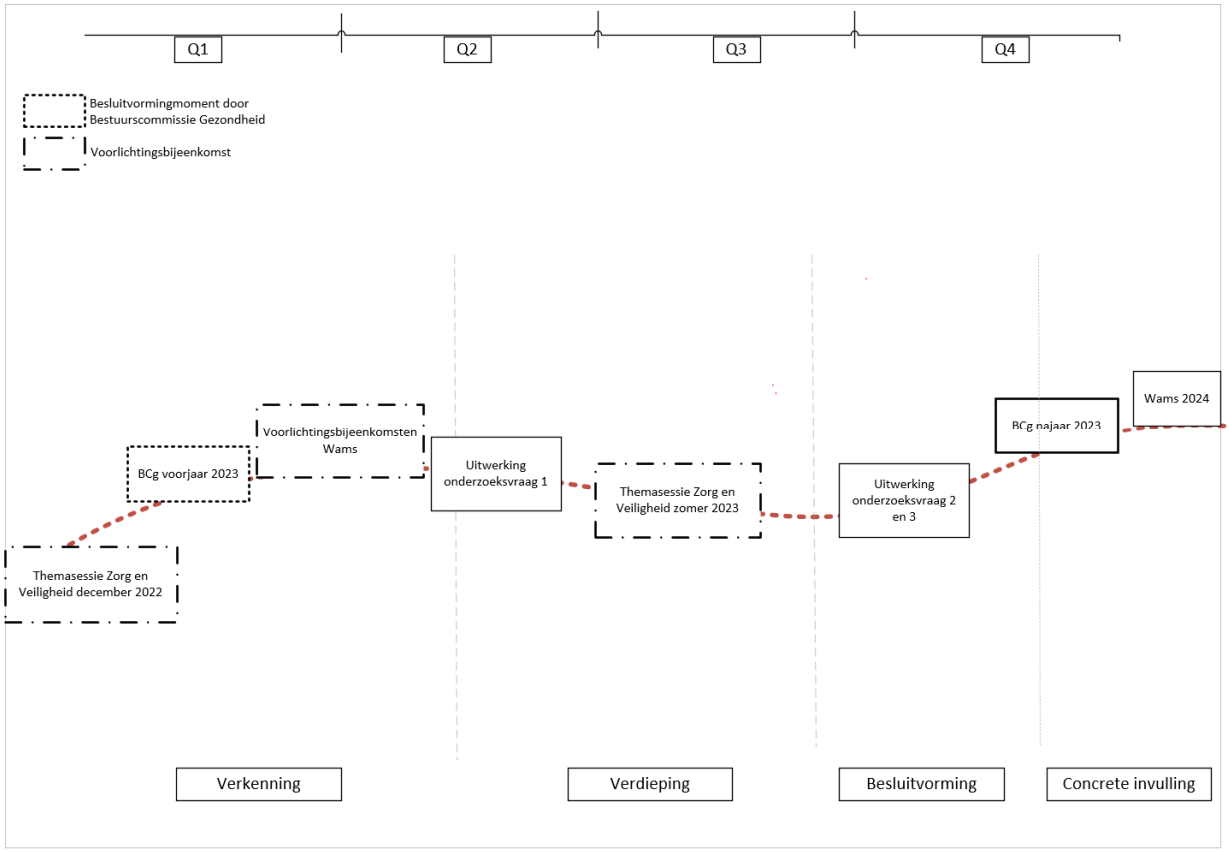

Fig. 1. Tijdlijn onderzoeksjaar Wams

Financiën en inzet

Van de werkgroepleden wordt beperkte inzet gevraagd. Om die reden wordt de bekostiging van hun inzet uit bestaande middelen gefinancierd.

Opvolging

Na het onderzoeksjaar kunnen knelpunten, vragen en kan afstemming worden aangekaart in het afstemmingsoverleg Wams. GGD Fryslân behoudt haar expertrol en kan ook na de implementatiefase worden bevraagd over de Wams.